

כתובות עה ADDENDUM

משה שווערד

1. גליוני הש"ס מסכת כתובות דף עה עמוד א

ומריח הפה נמי אפשר דנקט פילפלא בפומי ועביד עבודה, נ"ב כזה בשבת צ' א' פלפלת כ"ש למאי חזי לריח הפה ובגוף הגמ' דכאן ק' דאיך אפשר לו לנקוט פלפלי בשעת עבודה הא אסור להכניס חב"ע וכן ק' במנחות נ' ב' דכביש לי' בירקא וק' דאפי' אי אין נפסל ביוצא מ"מ הרי גנאי הדבר להוציאו לחוץ אחרי שנתקדש בכלי שרת כמ"ש תוס' סוכה נ' א' וא"כ הי' צריך להכניס הירק לפניו וק' דהא אסור להכניס חב"ע:

2. משנה למלך הלכות שחיטה פרק ב

אך באיזה חולין הוא האיסור בזה נחלקו הראשונים ז"ל. והנה מפשט דברי רבינו נראה דכל דבר שהוא חולין אסור להכניס בעזרה אף שהוא דבר שאין דוגמתו קרב לגבי המזבח אך הרשב"א ז"ל בחדושויו כתב שלא נראה לו דברי רבינו אא"כ דעתו לומר לחם כלחמי תודה או פירות כפירות בכורים ע"כ. והתוס' בפרק הזרוע (דף ק"ל) ד"ה אי כתבו דזוקא חזה ושוק וכן בכורים דדרך קדושה מייתי להו דעביד בהו תנופה וכן לחם לצורך תודה שהוא הכשר קרבן יש קפידא טפי בהבאתם בעזרה שלא לצורך ע"כ. וכ"כ הרשב"א בחדושויו שם ובפ' המוכר את הספינה ביאר יותר שכתב וז"ל וקא מעייל חולין בעזרה פירוש מפני שהם טעונים תנופה והגשה ע"ג המזבח ודמיא להקרבה ושחיטה ואסור לשחוט חולין בעזרה ע"כ. וכ"כ התוס' בפרק התודה (דף פ') ד"ה וכי יע"ש... הכלל העולה ממה שכתבו הוא דאליבא דהתוס' והרשב"א ז"ל ליכא איסור דהכנסת חב"ע כי אם במידי דעביד כעין הקרבה, ואליבא דרש"י אף בדבר דלא עביד כעין הקרבה אסור שהרי אסור שיאכלו הכהנים חולין עם הקדשים בעזרה. ונראה דאף במלתא דלא חזי לקרבן אסור דאי לא מאי דוחקיה לומר דמאי דתניא כשיאכלו חולין הוא חוץ לעזרה אימא דמיירי במלתא דלא חזי להקרבה א"ו דבכל גוונא ס"ל דאסור וההיא דהלל ס"ל דשאני התם שהביאה להקריבה וכמ"ש לעיל. ומה שנכנסים לעזרה בבגדי חול כהנים וישראלים נראה דלא קשיא לרש"י דאפשר דליכא איסור כי אם במידי דאכילה דהוי דרך בזיון להכניס בעזרה אבל מה שנכנסים בעזרה בבגדי חול ליכא איסורא דהא הדבר מוכרח שהרי ישראלים היו מוכרחים ליכנס בעזרה לסמיכה ולא היו יכולים ללבוש בגדי כהונה...

אשר ע"כ נראה לומר דאיסור זה דהכנסת חב"ע ס"ל לרבינו שהוא מדרבנן וכמו שצייד רשב"ם בפרק המוכר את הספינה וכיון שאין איסורו כ"א מדרבנן משום אכילת קדשים התירו וכמ"ש לעיל שהתוס' לא הוקשה להם מהך דאכילת חולין כי אם במונח שהיה איסור תורה. וסברא זו שאנו רוצים לייחס לרבינו דס"ל דאיסורו מדרבנן לא נפלאה היא בדעת רבינו והרואה יראה להרב לח"מ שרצה לצדד דאף לשחוט חולין אין איסורו כי אם מדרבנן יע"ש. ואף אם נרצה לומר דרבינו ס"ל דאיסורו מן התורה וכמו שהכריחו התוס' עדיין אפשר לומר דרבינו ס"ל דזוקא מה שעושה כעין עבודה איסורו מן התורה אבל כל שאינו עושה כעין עבודה אין איסורו כי אם מדרבנן ומשום אכילת קדשים התירו איסור זה דרבנן:

3. הערות הגר"ש אלישיב מסכת כתובות דף עה עמוד א

קול עבה באשה ה"ז מום שנאמר כי קולך ערב ומראך נאוה. והיינו מדשבת קרא קולה הערב של האשה, ע"כ דקול נמי הוה בכלל אברים ששייך בו מום, א"כ ממילא אי הוה קולה עבה הוה מום, אבל זה ודאי דאין קולה ערב אבל גם לא עבה אין כאן שום מום, רק ערב לא מיקרי, ונפק"מ בהתנה ע"מ שהיא נאה, ודאי כשאין קולה ערב לא הוה נאה.

4. הפלאה על כתובות דף עה/א

ויש ליתן טעם בזה שהעולה לארץ ישראל יחשב כשנים הנולדים בה. כי מה שאמר שאחד מבני א"י הוא כשנים בחו"ל. הוא מחמת גרם חטא חו"ל כדאיתא לקמן בסוף מכילתין, והוא ממצע השכל משא"כ בנולד בא"י יש בו זכות א"י, אבל אמרו חז"ל [ברכות לד ב] מקום שבעלי תשובה [עומדין] אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד מפני שזדונות נחשבים להם כזכיות, וה"נ בעולה לא"י נחשב ונהפך לו החטא לזכיות ע"כ עדיף כתרי מנייהו. ויש לפרש בזה הפסוק בישעיה [מ ב] דברו על לב ירושלים כי מלאה צבאה כי נרצה עונה כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאתי. פי' כי מלאה צבאה, רצ"ל כי תמלא צבאותי באין מספר להם. כי נרצה

עונה, רצ"ל שהעוונות נתהפכו לרצון להם לפני ה' ע"כ לקחה שכר מה' כפלים רצ"ל שני פעמים כפל שאחד נחשב לארבעה. והטעם בכל חטאתיה שחטאה שהיתה צריכה להיות בחו"ל.

5. דבר יעקב מסכת כתובות דף עה עמוד ב

ד] אימא סיפא וכו' אתאן לר"ג דאמר נאמנת - פירש"י משום שחזקה דגופא עדיפא. וכתבו השיטה והפנ"י **ד"ה טעמא דמשמע מרש"י שלפי ר"ג חזקת הגוף לבד מהני להוציא ממון.**

ומקשה הפנ"י שמהגמ' לעיל [יב: וטז א] מבואר שחזקת הגוף מוציא ממון ביחד עם טענת ברי, ולא מהני להוציא ממון לבד. ומוסיף הפנ"י דאף אם נאמר שסוגין פליג מ"מ קשה איך אפשר להוציא ממון ע"י חזקה. הרי קיי"ל רובא וחזקה רובא עדיף, וקיי"ל כמ"ד [ב"ב צג א] שאין הולכים בממון אחר הרוב להוציא ממון ממוחזק וכ"ש חזקה. ולכן מבאר הפנ"י שגם כאן מיירי בטענת ברי עם החזקה.

גם הריטב"א והריב"ש בשיטה בשם הרמב"ן והרשב"א מפרשים שכאן מיירי שהאשה טוענת ברי שהמום בא אחרי האירוסין, והבעל טוען שמא היה מקודם, ולכן איכא חזקת הגוף עם טענת ברי.

ולפי רש"י שלומד שלפי ר"ג חזקת הגוף לבד מהני להוציא ממון, הדרה קושיה איך אפשר להוציא ממון ע"י חזקה, הרי קיי"ל רובא וחזקה רובא עדיף, וקיי"ל שאין הולכים בממון אחר הרוב להוציא ממון ממוחזק וכ"ש חזקה.

השב שמעתתא [א - טו] מתרץ ע"פ מש"כ הפנ"י דהכא מיירי בחזקת הגוף שהיא עדיפא מרוב, דלגבי חזקת הגוף כתבו התוס' [ד"ה אבל] שהיא חזקה אלימתא [כך הבין הפנ"י דבריהם], ולכן היא עדיפה על רוב ויכולה להוציא ממון, והא דרוב עדיף מחזקה מיירי בשאר חזקות שאינן יכולות להוציא ממון.

השערי יושר [ב - יג ד"ה והנה] מתרץ שגדר רוב הוי בירור המציאות, וגדר חזקה שאינו בירור אלא הוי דין שמכריע את הספק, ולכן א"א להוציא ממון ע"י רוב כיון שאיכא מיעוט נגד הרוב, ואפשר להוציא ממון ע"י חזקה כיון שהחזקה הכריע הדין בתורת ודאי, והא דרוב עדיף על חזקה, היינו משום שאין מקום להעמיד על חזקה היכא דאיכא בירור.

וקושיה הפנ"י שמהגמ' לעיל [יב: וטז א] מבואר שחזקת הגוף מוציא ממון ביחד עם טענת ברי, ולא מהני להוציא ממון בלי טענת ברי, מתרצים הפנ"י [בד"ה טעמא] והשער"י [ד"ה ומעתה] דכוונת הגמ' לאפוקי היכא שהוי ברי וברי לא מהני חזקה להוציא ממון ממי שטוען ברי, אבל הכא מיירי בשמא ושמא, ובזה מהני חזקה להוציא ממון בלי טענת ברי.

6. דבר יעקב מסכת כתובות דף עה עמוד ב

יז] רבא אמר רישא כאן נמצאו כאן היו וסיפא כאן נמצאו כאן היו - פירש"י דרבא מוקי מתנ' כר"ג ולכן מובן הא דקתני בסיפא שהיא נאמנת, והטעם שברישא אינה נאמנת משום שכאן נמצא כאן היה.

ומקשים השיטה והתורא"ש והפנ"י והמהר"ם שיף דא"כ למה הוצרך רבא לומר שהטעם בסיפא משום שכאן נמצא כאן היה, הרי כיון דמתנ' ר"ג היא מובן שבסיפא היא נאמנת גם בלי הטעם של כאן נמצא כאן היה.

א. הפנ"י והמהר"ם שיף והקו"ש כתבו דנראה שרש"י לא גרס בסיפא כאן נמצא כאן היה. וכן כתב הר"ן שיש גירסאות שלא גרסו בסיפא כאן נמצא כאן היה.

ב. התורא"ש מתרץ אגב דקאמר ברישא קאמר בסיפא שכאן נמצא כאן היה.

ג. הריטב"א והרא"ה מתרצים שלכך רבא הזכיר בסיפא שכאן נמצא כאן היה כדי להעמיד המשנה גם לפי ר' יהושע, ואף על פי שר' יהושע פליג על ר"ג וסובר שאין האשה נאמנת אף אם נכנסה לרשות הבעל ולא אומרים שכאן נמצא כאן היה, ה"מ לגבי כתובה משום שהבעל מוחזק בממון, אבל לענין גט שהוי איסורא, מודה ר' יהושע שכיון שהמום נמצא ברשות הבעל אומרים שכאן נמצא כאן היה, ולכן בעיא גט, ולפי דבריו המשנה מיירי לענין דין גט, והטעם בסיפא משום שכאן נמצא כאן היה.